

JOŠ TRI GLAGOLJSKE ISPRAVE
BAŠĆANSKOG NOTARA MANTAKOVIĆA
IZ G. 1514. I 1527.

U »Vjesniku kr. državnog arkiva« N. S. VI. (Zagreb 1934) objelodanio sam zanimljiv »Fragmenat glagoljske notarske knjige Ivana Mantakovića, bašćanskog notara, iz godine 1526. i 1527.« Kasnije sam na Krku našao još jedan list, koji je pripadao istom notarskom protokolu. Čini se, da je to baš neposredni nastavak već objelodanjenoga fragmenta, te ima sve rukopisne osobine prednjih listova. Ovaj novi list sadržava dvije isprave iz g. 1527.

Osim toga našao sam još jednu ispravu istog notara iz god. 1514., ali ova nije pisana Mantakovićevom rukom, nego je autentizirana kopija, što ju je pisao i potpisao notar pop Barić Papić: *Ja pop Barić Papić nodar publik zneh tu kopiju s protokola bivšega plovana Ivancola Mantakovića* it. d. Ova se kopija nalazi u biskupskom arhivu u Krku (svežanj XXII) među spisima parnice, što se god. 1566. vodila oko prava na kapelu sv. Marka u Baški. Zanimljiva nam je i zbog toga, što nam pruža dokaz, da je Ivan Mantaković bio notar već god. 1514. Za Ivan bili su tada još u upotrebi i oblici s romanjskim nastavkom: Ivanol – Ivancol – Ivancul.

Pop Barić Papić pisao je svoju kopiju jamačno baš god. 1566., kad se vodila ona rasprava o pravu na kapelu sv. Marka u Baški (koja i danas postoji). Njegov se prijepis bitno razlikuje od poznatih nam Mantakovićevih autografa time, što nema ni traga mnogobrojnim znacima u obliku apostrofa ili crtica, što ih je Mantaković upotrebljavao tobože namjesto bivšega poluglasa. No po svim ostalim karakteristikama Papićev rukopis ide bez sumnje u XVI. stoljeće. Njegovi su oblici što više i paleografski vrlo zanimljivi (isporedi na pr. slovo *z*), stoga i donosimo reprodukciju prvih redaka njegovoga rukopisa. No činimo to i zbog toga, jer je ovo jedini poznati nam notarski dokument Bara Papića, premda nam je iz bilježaka, što sam ih sabrao u krčkim arhivima poznato, da se naš Papić bavio kancelarskim poslovima već od 1550. godine. Kod pojedinih je seoskih kaptola po otoku Krku u ovo doba jedan svećenik

(koji je inače obično vršio i javnu notarsku službu) obavljao neke vrste kancelarsku službu, te je izdavao i slao biskupiji potvrde, da je nekomu uručen poziv ili prijetnja i slično. Takve sam dvije originalne, glagoljicom pisane potvrde našega Papića vidio u biskupskom arhivu u Krku; jedna je iz g. 1550. s potpisom: *pop Barić Papić k p*, t. j. kancelar pisah, a druga je iz g. 1551. Ni u njima pop Barić nije pisao nikakvih znakova na mjestu poluglasa, a slovo *č* piše jednako kao i u ovom našem dokumentu s karakterističnim dvjema točkama. O notarskoj djelatnosti Papićevoj znam još samo iz jednoga zapisnika u krčkom biskupskom arhivu od g. 1562., gdje se samo usput spominju njegovi »atti«.

O našem Papiću još saznajem iz različitih biskupskih zapisnika da je već g. 1549. bio svećenik u Baški, a g. 1565. župnik. On je još župnik i na kraju svibnja g. 1603. za vizitacije apostolskog vizitatora Mihajla Priola. Budući da raspoložemo popisima bašćanskog klera iz cijele druge polovice XVI. stoljeća, nešto nas zbunjuje, što župnik Bartul Papić izjavljuje vizitatoru 1603., da je on župnik bašćanske crkve već 18 godina i pokazuje duka od 23. siječnja 1584., kojim je postavljen za župnika, premda se u svim popisima od 1562. dalje župnik (*plebanus*) zove *Bartholomeus Papich*. Paralelno se počinje spominjati još jedan svećenik istog imena, ali istom od g. 1586. Ovaj je bio kapelan opatijske crkve sv. Lucije od g. 1589. Ta zagonetka bi se možda dala riješiti ovako: U zapisniku od 1603. kaže se za župnika Papića: *presentavit suas bullas ordinum nec non suam deputationem in curatum et Plebanum*. Budući da se ovdje govori i o kuratu i o plebanu, zapisnik jamačno uzima, da je Papić bio kurat prije nego je postao plovani; a plovani je postao, kako je kazano, duždevim imenovanjem g. 1584. Da je to vjerojatno, potvrđuju još neke okolnosti. Na Krku su od starine župnika birali sami župljani, a njihov je izbor potvrđivao biskup. Mletačka vlast kao nasljednica carskoga patronatskog prava nad crkvama nastojala je svakako da vodi prvu riječ u podjeljivanju crkvenih beneficija, pa je baš u drugoj polovici XVI. st. dolazilo do žestokih sukoba između biskupa i mletačkih vlasti zbog podjeljivanja crkvenih beneficija, dakle i župa. Vjerojatno je dakle, da je g. 1584. mletačka vlast posebnim dukaom sa svoje strane službeno priznala našeg Papića župnikom, pošto je već tu službu vršio valjda 20 godina. Sličan je slučaj bio na pr. s Nikolom Brozićem, izdavačem glagoljskog brevijara od g. 1561. i župnikom u Omišlju. (Isp. moj članak »Nikola Brozić« u Nastavnom vjesniku XLIX.)

O župniku Papiću znam još i to, da ga je na biskupskoj vizitaciji g. 1586. tužio svećenik Ivan Papić, da ne propovijeda, jer da je nesposoban; slično ponavlja i g. 1590., da župnik vrši dobro službu, ali »non è molto instrutto in dottrina«. Tada je zapisano, da on posjeduje od knjiga: brevijar, misal, »Manipulum curatorum«, katekizam i »Declarationem evangeliorum« (Isp. »Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor«, knj. XV, 22).

Ovdje objelodanjujem gore spomenute tri isprave notara Mantakovića, i to po istim načelima transkripcije, kojih sam se držao u već objelodanjenim »Fragmentima«.

K O P (I) J A

V' ime Is(u)h(rsto)vo am(e)n. Let od negova porojenja č f g i [= 1514], indicione .b. [=2], istini d(a)n ponedeljak, d(a)n v [=3] aprila. Budući v Baški, na dvori meštra Mikule Žuvanića, pred počtovanimi muži dominom Frankom Juranićem, ser Pavlom Čubranićem i meštrom Ivanom Golubićem stanuci v Baški, svedoci na to zvani i moljeni va nom mesti, počtovane žene Marija, Paskva i Antona, sestre, a hćere bivšega suca Grška z Baške, za se i za svojih ostalih daše i popustiše i renuncijaše meštru Mikuli Žuvaniću, nih svaku, i Lukši, sinu i netjaku, i nih ostalim vse pravice i oblasti, ke one imaju i mogle bi imiti na crikvu svetoga Marka, ka je poli mora v Drazi Baščanskoj, ka je nih *jus patronatus*, i ča godi poda nu sliši zemljami i nim blagom gibućim i negibućim i prihodišćem; i da oni mozite držati, uživati, načiniti i n(a)ctojsati i činiti oficijati rečenu crikvu i nih ostanak, kako najboje budu moći, umiti i znati; kako se pristoi crikvenomu zakonu nactojanju. Ako bi po vrime ki od roda nih otil kim pristoi ta *jus patronatus* prijati se ljubvenim zakonom k toi crikvi, ondi rečeni meštar Mikula i Lukša kontentaše dobrovolnim zakonom, da ga ote prijati i ne te mu kratiti ni zabraniti, kako roda nih, tim patom: plativši prija traćenja del, ča na nih bude tukalo za traćenje ko je učinjeno i ko se učim za tu rečenu crikvu i za pravdu ka je sada i ko naprid bi moglo biti protiva onom ki budu proti rečenoj crikvi hodili i pravdali, obligavajući rečene sestre za se i za svojih ostalih rečenih svaka i netjaka i sina braniti i održati protiv vsakomu človiku i nih ostanku obligajući vse nih dobro gibuće i negibuće, ko je i ko bude. I jest pena, ki bi se porckal, l(i)b(a)r l [=50], ka pena plaćena ili ne, a pismo v svojoj moćnosti vazda imij tvrdo stati. To je blago rečene crikve, ke su te više pisane sestre dale, i ako bi se ča veće znalo, da toi crikvi pristoi, bude(!) da je mozite stirati i održati kako je zgora pisano imenovanu: najprijia zemlja oratja, ka je pred crikvu rečenu svetoga Marka; ošće .a. [=1] zemlja oratja, ka se zove na Murvicah; ošće .a. [=1] zemlja oratja, ka je pod hižami Veloga Ivana; ošće .a. [=1] trsje i zemlja oratja na Baši sa vsimi nih kunfini.

Ja pop Barić Papić modar publik zneh tu kopiju s protokola bivšega plovana Ivancola Mantakovića od riči do riči i podpisah se moju ruku.

P O P A L O D O V I K A D E H A N I Ć A

V ime Is(u)h(rsto)vo amēn'. L(e)to [rojenie negova č.f.i.ž. (=1527), indikcioni] petnadeste d(a)n zaistinu četrtak, miseca oktobra d(a)n posljedni. Budući v Baški v kući pokojnoga popa Franka Bogdešića pri mori¹ prid' s'vedoci: dom'n Tomas kanonik crikve seń'ske i Franko Feren'čić z Baške i ini pri tom'

¹ Orig. »primorje« moglo bi se možda čitati i: (v) Primorji (isp. Vjesnik kr. državnog arkiva VI. str. 6).

svedoci zvani i prošni va nom' mes'ti, jest' Katusa pridivkom' Milutica prodala jedno s'voje trs(j)e popu Ladoviku Debanicu z Baške za l(i)b(a)r četrdeset' s' vlazom' i vilazom' i ča k' nemu pris'toi. Stimano po prisežnicih' poč'tovanih' muži od' Baške.

I jes't sklicano² za v'simi zakoni i ča k' nim' pris'toi' po Franku Ferenčicu officiélom' bašćan'skim po zakonu naše(ga me)sta i deliberano na istan'ciju rečenomu popu Lodoviku³ i nega os'talim'. I rečeno trsje jes't' pos'tavljeno v Drazi bašćan'skoi v kuntradi kadi se zove na Gorici, poli kuć' Matie Abukatića, s ovimi kumfimi: s' trmuntanc trsje meštra Martina pos'tolara Deskovića, z levanta popa Matie Bravarića, z loš'tra i z grbina zemlje i trsje Jurka Bravarića i Matie rečenoga šraňujući k tomu pravije kumfimi. I je se rečena Katusa za se i za s'voih os'talih' ozvala, da je kum'ten'tana i plaćena za rečeno trsje od popa Ladovika zgora imenovanoga. I jes't' voljan' rečeno trsje od sada naprida i nega os'tali držati, dati, prodati i darivati i pustiti komu nega drago k(a)ko vlašće s'voje dobro. I je se rečena Katusa obligala za se i za svojih' os'talih' braniti i odbraniti i odbraniti popa Lodovika za trsje rečeno i nega os'talih' od' v'sakoga č(lov)i)ka i v'sake nepravde. I ka bi se stran' porek'la, da plaća penu l(i)b(a)r i d. [=25], ke pene imij' pol poiti g(ospo)di, a pol' s'trani ka bude t'vrdo s'tati. I rečena pena plaćena ali ne, ov' in'strumen't' imij' t'vrdo stati.

3.

IVANA I FRANKA I SEŠT(A)R NĪH, SINI VELOGA IVANA

V ime Is(u)h(rsto)vo amen'. L(e)to roeniē negova č.f.i.ž. [=1527], indikcionni petnades'te za istinu d(a)n utorak, miseca novem'bra d(a)n d [=5]. Ovo bi učineno v Baški, pred kuću-pokoinoga Ivana Velikoga, pred' manu notarom' i pred' s'vedoci: Marko Grubašić' s'tanući v Krci i Franko Ferenčić' z Baške i ini pri tom' s'vedoci zvani i moljeni va nom' mes'ti. I totu buduć' zajed'no os'tanak' rečenoga Ivana Velikoga po imenu svojim' kipom' Ivan', negov' sin, i tako od' strane s'vojega brata Franka obeća dē rato govoreć', da je negov prokradur jeneral'; i pri nem' <na>zoči seš'tre Jelenka i Lucie i s mužem' s'voim' meštro[m] Martinom' kotičarom' ljub'venim' načinom', ne po sili ni hinbi ni pod'mičeni nijednu stvaru, ka bi suprot' pravdi i is'timi, razvi svoju dobru voju, jesu vzeli i obljubili za dobra i blago svojega oca i matere tako gibuće i tako s'tanuće, a to poč'tovanih' muži i prisež'nikov' od Baške: An'ton' Juranić, Mihovil' [Brm]balić i Iliē Paunić, da oni provide i razdile meju re[šćen]imi dobra nĪh, kako bude nim' viditi naipravije po nĪh' kumšen'ci, tako del' bratom, tako i seš'tram' po zakonu naše presv(it)le g(ospo)de be[nc]tačke ča im' ukazaže blaga, vinogradi, zemlje, kuće i os'talo rečenoga pokoinoga Ivana i nega žene. Naiprvo razdilivši d[...]e na del' bratom' rečenim' zajedno Franku i Ivanu kuće rečene, ke su bile oca i matere nĪh s' vlazom' i vilazom'

² Iza te riječi je precrtano: po zakonu našega mes'ta.

³ Pisar doista jedan put piše Lodovika, a drugi put Ladovika.

i poli rečenih kuć' zdola s' trmuntane vrli i v'se zemlje orat'je i ča k'nim pris'toi doli do puta op'ćena; a rečenoj ses'tri Jelenki daše <i> razdiliše na ňei del' zemlju pus'tu, ka se zove na Vratiduškoj (?) Vodi sa zmorca; i takoje jedn' drmun' pašiš'će, ki jc na Batomji; i takoje z[em]lu i tr[sjč], ka je pod' Batomjem', kadi se zove v' Seli Mikule' Vosca i [zd]ola reč[ene] zemlje jedna zemlja orat'č, ka se zove v' Rogozišći; i takoje jedna zeml orat'č, kadi se zove pod Visoku, kako kažu ňih' kum'fini. A rečenoj Luciji razdiliše i daše na ňei del' zemlju, ka je sa zmorca rečenih' kuć i zema], ku je nasadila rečena Lucić s' svojim' mužem; i takoje del' zemlje zgora rečenih' z loštra počam'si za z bure, kadi je počel rečeni meš'tr Martin' zidati kuću, zgoru vdile do trsě pokojnoga Gržića Brmbalića, k'ko kažu ňego[ve] kum'fini. I na v'sem' tom' rečena bratja i sestre obliagaše se j[e]d'n drugoga braniti i od'braniti od' v'sakoga č(lovi)ka i v'sake n[epr]avde za blago rečeno; i staše kun'ten'ti i dobro volni v'saki na s'vojem' delu, ča im' razdiliše zgora imenovani dobri muži. I od sada naprida vsaki' od ňih' s'voim' delom' jes't voljan' dati i prodati i darovati i pustiti komu ňim' drago, a to boljim' putem' i načinom, kim' oni boje z'nahu i umiti budu. I jest' pena, ki bi se od ňih' porekal, da plaća l(i)b(a)r .x. [=100], ke pene imii poiti pol' g(ospodji, a pol strani ka bude tvrdo [stati; ka pena] plaćena al ne, ov [in'strumen't imij'] tvrdo stati.

(Primljeno za štampu na 7. sjednici I. odjela od 9. X. 1953.)

ZUSAMMENFASSUNG

Hier werden drei glagolitische Urkunden des Notars Ivan Mantaković aus Baška von J. 1514. und 1527. publiziert, und zwar als Ergänzung seines Protokolls, vom Autor (Vjesnik Drž. arkiva, B. VI. Zagreb 1934) veröffentlicht.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written on aged, slightly stained paper and is oriented vertically on the page. The script is dense and difficult to decipher due to its cursive nature and the age of the document. The text appears to be a formal record or a list of entries, possibly related to land or property, as suggested by the caption. The handwriting is consistent throughout, indicating a single scribe. The paper shows signs of wear, including some discoloration and faint smudges, particularly in the center of the page.

Papičev prijepis Mantakovičeve isprave iz 1514.